

Povzetki (Summaries in Slovenian Language)

1. Uporaba družbenega omrežja Facebook v slovenski lokalni samoupravi: empirični dokazi

Tina Jukić, Blaž Svete

Članek predstavlja prispevek k hitro rastočemu področju uporabe družbenih omrežij v organizacijah javne uprave. Kljub naraščajočemu obsegu raziskav na tem področju, še vedno primanjkuje podrobnih empiričnih podatkov. Zaradi tega sva si zadala cilj opraviti celovito empirično analizo uporabe Facebooka, kot najbolj priljubljenega družbenega omrežja med slovenskimi občinami. Metodološko raziskava temelji na 21 kazalnikih, ki merijo uporabo, vključevanje, multikanalne značilnosti, multimedijske vsebine in obstoj strategij glede same uporabe družbenih omrežij. Meritve so potekale v vseh 212 slovenskih občinah. Opazovanje interakcij občin na Facebooku je trajalo šest mesecev, od novembra 2015 do maja 2016. Rezultati analize kažejo, da je bilo v letu 2016 na Facebooku zastopanih le 36 % občin, pri čemer je bila v opazovanem šestmesečnem obdobju stopnja interakcij skoraj četrtine občin ničelna. Sicer pa so bile na občinskih Facebook straneh zabeležene predvsem enostranske interakcije, kar pušča glede na Facebook kot družbeno omrežje z največ potenciala glede dosega in vključevanja uporabnikov še veliko prostora za izboljšave. Rezultati analize so uporabni kot vir informacij in za primerjave za vodstva slovenskih in tujih občin.

Ključne besede: vključevanje državljanov, e-participacija, e-upravljanje, občine, lokalna samouprava, Slovenija, družbeni mediji, družbena omrežja, Facebook

2. Odprta uprava in družbeni mediji v državah zahodnega Balkana

Mirela Mabić, Dražena Gašpar

Članek analizira prisotnost in aktivnosti na področju družbenih medijev v državah, ki so bile v preteklosti del iste države, torej v Bosni in Hercegovini (BIH), na Kosovem, v Črni Gori, Srbiji in Makedoniji (države zahodnega Balkana, DZB), in v Sloveniji ter na Hrvaškem, ki sta članici EU. Avtorici sta analizirali uradne profile omenjenih držav na družbenih omrežjih in izračunali indeks za oceno uporabe Facebooka (FAI, *Facebook Assessment Index*) za DZB ter Slovenijo in Hrvaško za primerjavo. Rezultati so pokazali, da sta Twitter in Facebook najpogosteje uporabljeni družbeni omrežji. Znotraj skupine DZB indeksa FAI ni bilo mogoče izračunati za BIH in Srbijo, vrednosti indeksa za drugi dve državi pa sta bili visoki. Državi, ki sta služili kot merilo za primerjavo, imata nižje vrednosti, a

pri njiju znatno izstopajo posamezni podkazalniki. Vlade držav, ki so bile predmet raziskave, večinoma objavljajo promocijske podatke o svojem delu. Posledično imajo na svojih družbenih medijih sorazmerno majhno število prijateljev/sledilcev/naročnikov in komentarjev/delitev/všečkov. Iz tega izhaja, da te države ne izkoriščajo polnega potenciala družbenih medijev, da bi povečale vidnost in preglednost svojega dela ter zagotovile komunikacijsko sredstvo za izmenjavo idej in informacij med vlado in državljani. Na ta način bi bilo mogoče vzpostaviti bolj vključujoče oblikovanje javnih politik in povečati zaupanje med vlado in državljani. Ugotovitve omogočajo vpogled v naravo aktivnosti na družbenih medijih v DZB. Čeprav sodeč po vrednostih FAI ni izkazano, da bi DZB znatno zaostajale v uveljavljenih primerjavah, rezultati dokazujejo, da so nekateri poudarki, ki jih literatura predlaga in ki sva jih uporabili pri izračunu FAI, preveč poenostavljeni, da bi lahko na njihovi osnovi ustrezno ovrednotili objave na Facebook straneh. Zato ta članek prispeva predvsem k ozaveščanju o potencialu za naprej ter o interdisciplinarnih vidikih uporabe državnih družbenih medijev, tako v teoriji kot praksi.

Ključne besede: odprta uprava, e-participacija, družbeni mediji, Facebook, Twitter, zahodni Balkan, primerjave

3. Spletno reševanje potrošniških sporov (ODR) – mehanizem za inovativno e-upravljanje v EU

Urša Jeretina

Spletno reševanje sporov (ODR, *Online Dispute Resolution*) bi lahko predstavljalo prvi pomemben korak k prilagajanju javne uprave zahtevam digitalne dobe, ki je prinesla nov pojav e-sporov. V tem kontekstu članek preučuje pomen sistemov pojavnosti potrošniškega ODR znotraj EU kot novega mehanizma za reševanje sporov, vključno s spletnimi spori in njihovim reševanjem. Za oceno narave in obsega razvoja ODR na nastajajočem polju e-upravljanja je potreben teoretičen raziskovalni pristop, skupaj s primerjalno analizo podatkov, ki bo omogočila identifikacijo ključnih pozitivnih in negativnih izzivov uporabe ODR. Nekaterne države članice EU so že sprejele ODR kot orodje digitalnega e-upravljanja, pri drugih je implementacija še v teku. ODR se je že izkazalo kot učinkovit način reševanja vsaj določenih vrst sporov (npr. čezmejnih), na žalost pa ta način reševanja sporov še ni izkoristil svojega polnega potenciala. Pomanjkanje ustrezne sodne prakse na področju ODR je dodaten razlog za le postopen porast uporabe sistemov ODR in njihove učinkovitosti. Ključne ugotovitve so oblikovane kot seznam izzivov, s katerimi se bo EU morala soočiti, da bi ODR v prihodnosti lahko postalo pomemben sestavni del inovativnega evropskega e-upravljanja.

Ključne besede: reševanje sporov, varstvo potrošnikov, spletno reševanje sporov (ODR), e-spори, upravljanje v digitalni dobi, inovativno e-upravljanje, Evropska unija

4. Uveljaviti učinkovito transparentnost: izkušnje iz evalvacije hamburškega zakona

Christoph E. Mueller, Bettina Engewald

Zakoni o transparentnosti oziroma dostopu do informacij (FOIA, *Freedom of Information Acts*) stremijo k izboljšanju javne dostopnosti informacij javnih oblasti in s tem k zvišanju ravni preglednosti. Zato je pomembno, da ugotovimo, ali so bili nameravani učinki FOIA doseženi oziroma v kolikšni meri ter kako bi lahko izboljšali njihovo izvrševanje. Ta članek prinaša vrednostno oceno hamburškega zakona o transparentnosti (HmbZT), prvega nemškega FOIA, ki oblasti zavezuje, da proaktivno razkrivajo podatke iz vladnega sektorja. Namen tega članka je predočiti uporaben primer, kako lahko evalvacija FOIA služi kot vir koristnih informacij za oblikovalce politik in javne oblasti. Rezultati analize, ki temelji na kombinaciji metod (to so standardizirane ankete, sekundarni statistični podatki, kvalitativni strokovni intervjuji in analiza dokumentov), so pripeljali do zaključka, da je HmbZT zelo uspešen, kar se tiče omogočanja neposrednega dostopa. Po drugi stran je bilo ugotovljeno, da se strategije uveljavljanja tega zakona pri različnih tipih oblasti znatno razlikujejo, vendar je proaktivno razkrivanje podatkov povsod učinkovito uveljavljeno. Poleg tega zakon izkazuje določene pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno v prihodnosti odpraviti. Evalvacija HmbZT tako prinaša poleg koristnega vpogleda v možen način implementacije tega zakona za praktike tudi ideje za raziskovalce, kako izvesti celovito evalvacijo FOIA.

Ključne besede: dostop do informacij, proaktivna transparentnost, FOIA, hamburški zakon o transparentnosti, evalvacija

5. Evropska listina o skupnih dobrinah (osnutek) – med priložnostmi in izzivi

Anna Simonati

Koncept lastništva, ki (v Italiji in podobno tudi znotraj drugih evropskih sistemov) še vedno v osnovi temelji na pravilih zasebnega prava, danes ne zadoštuje več za zagotavljanje splošnega interesa za vedno bolj odprt dostop do omejenih virov z vidika enakosti in pravičnosti. Hkrati se pojavljajo močne kritike pogostega pojava privatizacije izvirno javnih sredstev in virov. Z grožnjami, ki jih privatizacija predstavlja za uveljavljanje javne koristi, se je moč spopasti s pomočjo vzpostavitve novega pravnega okvirja za zaščito pravice prebivalcev do udeležbe ne le pri koriščenju, ampak tudi pri upravljanju skupnih dobrin. Izraz te zamisli je osnutek Evropske listine o skupnih dobrinah, ki je nastala kot rezultat nizanja idej skupine strokovnjakov, torej ne gre za pravni vir. Dejstvo, da narava tega dokumenta ni normativna, je avtorjem omogočilo izraziti svoja stališča na nekoliko bolj 'drzen' način. Članek se osredotoča na Listino kot izhodišče za razpravo o določenih odprtih vprašanjih. Glavni predlog se nanaša na morebitno uporabo novih participativnih modelov za vključevanje skupnosti uporabnikov v strateške odločitve upravljanja s skupnimi dobrinami. S tega

vidika je strnjeno opisana tudi italijanska pravna ureditev. V Italiji ni nikakršnih sistemskih pravil o skupnih dobrinah, vendar pa so bili poskusno uvedeni določeni postopki vključevanja zainteresiranih lokalnih skupnosti v strateške odločitve, kar lahko služi kot ilustracija tudi za druge države članice EU.

Ključne besede: Evropska listina o skupnih dobrinah, inovacija, participacija, javna korist, Italija

6. Vročanje dokumentov v upravnem procesnem pravu – primerjalna analiza

Ines Golob

Članek vsebuje primerjalno in empirično analizo vročanja dokumentov v postopkih, kot ključnega procesnega dejanja, ki ustvarja pravne učinke v pravnih razmerjih. V Sloveniji je vročanje urejeno v treh glavnih postopkovnih zakonih – v Zakonu o splošnem upravnem postopku, Zakonu o kazenskem postopku in Zakonu o pravdnem postopku. Navedeni zakoni se nanašajo na različne tipe razmerji in njihove značilnosti, na primer v upravnih postopkih prevladuje javni interes nad zasebnim. Namen te raziskave, ki temelji predvsem na normativnih in primerjalnih metodah ter analizi sodne prakse, je pokazati, kako pomembno je določno urejanje različnih področji in pravil vročanja v posameznih tipih postopkov. Rezultati raziskave kažejo na to, da bi moralo biti vročanje v določenih primerih urejeno na poenoten način. Hkrati pa specifične značilnosti različnih vrst pravnih razmerji terjajo posamične rešitve. Članek tako odpira vrata za nadaljnje primerjalno raziskovanje in izboljšanje regulacije v praksi.

Ključne besede: upravno procesno pravo, sodna praksa, vročanje dokumentov, vročitev, primerjalna analiza, Slovenija

7. Učinek sistema nadzora na področju javnega naročanja na madžarsko javno upravo

Györgyi Nyikos, Gábor Soós

Kompleksnost javnega naročanja in s tem povezanega nadzora je pomembno vprašanje, s katerim se soočajo javne oblasti na Madžarskem. Odločanje v postopkih javnega naročanja je pod vplivom ‚strahu‘ pred nadzorom državnih organov in revizorjev EU. Raziskav o učinkih delovanja takšnega sistema pa v veliki meri primanjkuje. Namen tega članka je raziskati delovanje nadzornega sistema na področju javnih naročil, financiranih s strani EU, in preučiti njihov dejanski in potencialni vpliv na nabave javnih oblasti. Metodološko članek najprej vključuje uvodno predstavitev značilnosti nadzornega sistema in nato analizo podatkov zadevnih organov, da bi ugotovili, kakšen je učinek nadzora in katere so morebitne težave pri delovanju sistema. Rezultati kažejo, da so kljub na videz pozitivnemu učinku glede postopkovne pravilnosti posegi v odločitve javnih oblasti in na ta način povzročene zamude problematični. Zato se

predlaga, da bi madžarska vlada preučila problematiko racionalizacije nadzornih postopkov, na primer prek vzorčnega preverjanja ali osredotočanja na najbolj tvegane postopke. Raziskava prinaša prvo akademsko analizo podatkov v zvezi z nadzorom javnega naročanja na Madžarskem. Hkrati želi spodbuditi madžarsko in druge vlade k preverjanju učinkovitosti tovrstnih postopkov in čim večji odpravi administrativnih bremen, s katerimi se soočajo javne oblasti.

Ključne besede: javna naročila, administrativno breme, revizija, ex ante nadzor, sredstva EU, Madžarska

8. Analiza obdavčitve nepremičnin v Bosni in Hercegovini

Lejla Lazović-Pita, Amina Močević

Namen tega članka je zapolniti vrzel pomanjkanja literature na področju analize obdavčitve nepremičnin v Bosni in Hercegovini (BIH) in rezultate kot študijo primera dati na razpolago podobnim državam. Na temelju metodologije IMF in OECD za davke na nepremičnine najina raziskava vključuje primerjavo davka na nepremičnine v dveh entitetah BIH, upošteva mednarodno prakso na tem področju. Rezultati kažejo, da je v BIH najti nedoslednosti, kar se tiče mednarodne klasifikacije davkov na nepremičnine in da se obdavčitev nepremičnin v dveh entitetah BIH (RS in FBiH) razlikuje. Uveljavljene so tri vrste nepremičninskega davka, to so davek na nepremičnine v RS, davek na promet z nepremičninami in davek na nepremičnine v FBiH. Ugotovljene razlike vplivajo na obseg in delež prihodkov iz obdavčitve nepremičnin v obeh entitetah, kar vpliva na lokalne skupnosti in njihove prihodke. Zato sva se osredotočili na davke na nepremičnine v FBiH, ki so v pristojnosti kantonov. Raziskava je pokazala, da večina prihodkov iz naslova nepremičninske obdavčitve izvira iz kantona Sarajevo in obdavčitve prometa z nepremičninami v štirih občinah, ki sodijo pod Sarajevo kot mesto. Ob upoštevanju pomanjkanja dolgoročnih zanesljivih podatkov v obeh entitetah BIH sva zaključili z nekaj priporočili glede reform politike na področju nepremičnin v FBiH v prihodnosti.

Ključne besede: obdavčitev, lokalne skupnosti, nepremičninski davek, davek na promet z nepremičninami, BIH, mednarodna primerjava

9. Je lahko participativna priprava proračuna od zgoraj navzdol učinkovita? Primer poljskega skupnostnega sklada

Dawid Sześciło, Bartosz Wilk

Članek vsebuje priporočila glede participativnega proračuna (PP), kar je ena od najbolj priznanih upravljavskih inovacij v zadnjih desetletjih. Ta globalni pojav v praksi predstavlja premik v smeri participativnega in sodelovalnega managementa javnih sredstev na lokalni ravni. Namen članka je določiti, kdaj je lahko pristop od zgoraj navzdol k PP dobrodošel, kajti za PP sheme po svetu je značilno, da se pojavljajo v obliki lokalnih iniciativ, ki jih sprožajo bodisi

civilne iniciative bodisi lokalne oblasti. Analiza temelji na opisu primera PP, ki ga uvajajo predpisi na ravni države in ki podrobno ureja postopke PP. Članek preučuje poljske izkušnje na področju učinkovitosti pristopa od zgoraj navzdol pri PP. Dokazuje, da ta pristop lahko učinkovito deluje, če PP spremljajo občutne spodbude in lokalnim skupnostim nudi široko polje avtonomije in fleksibilnosti. Poljska izkušnja kaže, da takšna iniciativa lahko postane razmeroma uspešna, pri čemer pa mora biti izpolnjena cela vrsta pogojev, da lahko pride do širše uporabe zakonodajnega modela participativne priprave proračuna. Rezultati so v praksi uporabni za osrednje vladne institucije, ki razmišljajo o uvedbi določenega normativnega okvirja za participativno upravljanje na lokalni ravni. Izvirnost raziskave je v tem, da analizira zgodbo o uspehu na področju PP, ki je bila uvedena s pomočjo državnih predpisov, in ugotavlja, kdaj je lahko takšen pristop učinkovit.

Ključne besede: skupnostni sklad, participativni proračun, participativno upravljanje, lokalna uprava, lokalni proračun, civilna družba, participacija državljanov, Poljska

10. Analiza prilagoditve storitev e-uprave in njihove uporabe v slovenski informacijski družbi med 2014 in 2017

Mitja Dečman

Ob naraščajoči družbeni vlogi informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT), IKT pridobiva pomen tudi z vidika zagotavljanja in uporabe spletnih storitev javnega sektorja za državljane. V teku let je bilo izvedenih veliko aktivnosti z namenom promocije IKT, še posebej znotraj EU, zlasti na temelju Evropske digitalne agende (EDA). Ta poudarja ključno vlogo IKT pri prizadevanjih za doseganje njenih strateških ciljev. Slovenija kot država članica EU sledi tem usmeritvam, vendar se uvršča v manj uspešne države v EU. Na osnovi znanega evropskega kazalnika digitalnega gospodarstva in družbe (*European Digital Economy and Society Index*) se Slovenija uvršča v spodnjo polovico držav članic, kar kaže na možnosti za napredek. Čeprav odmislimo ponudnike storitev kot akterje, se ta članek osredotoča na uporabnike, še posebej pa na digitalno neenakost med njimi. V raziskavi so uporabljeni podatki iz slovenskega letnega poročila Uporaba IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih za zadnja štiri leta. Analiza podatkov, ki so predstavljeni v tej raziskavi, izpostavlja, da je v slovenski družbi moč opaziti spremembe na bolje, kar pa na področju storitev javnega sektorja velja le v omejenem obsegu. Rezultati prav tako kažejo, da je prisotna digitalna neenakost, ki je pri gospodinjstvih povezana z ravnijo njihovih prihodkov, pri posameznih uporabnikih pa s stopnjo njihove izobrazbe. Sinteza podatkov prikaže, da morajo slovenska vlada in posamezna ministrstva zastavljenim strategijam dodati oprijemljive ukrepe, če želi Slovenija dohiteti vodilne države članice EU in uresničiti cilje v okviru digitalne agende kot enega od sedmih stebrov Strategije Evropa 2020.

Ključne besede: digitalna neenakost, digitalni razkorak, e-upravljanje, uporaba e-storitev, informacijska družba, Slovenija